

VII.3 Kompaktní konvexní množiny

Úmluva: V tomto oddílu uvažujeme jen vektorové prostory nad $\mathbb{R}$. Nejde o žádnou újmu, neboť všechny definice i výsledky jsou použitelné i pro komplexní prostor, protože se používá jen struktura jeho reálné verze.

Definice. Nechť X je vektorový prostor a $A \subset X$ je konvexní množina. Řekneme, že bod $x \in A$ je **extremálním bodem** množiny A , jestliže není vnitřním bodem žádné úsečky ležící v A , tj. platí-li

$$\forall a, b \in A \forall t \in (0, 1) : x = ta + (1 - t)b \Rightarrow a = b = x.$$

Množinu všech extremálních bodů množiny A značíme $\text{ext } A$.

Poznámka. Bod $x \in A$ je extremálním bodem konvexní množiny A , právě když není středem žádné nedegenerované úsečky v A , tj. právě když

$$\forall a, b \in A : x = \frac{1}{2}(a + b) \Rightarrow a = b = x.$$

Příklady 16. Nechť $X = \mathbb{R}^2$. Pak platí:

- (1) Je-li $A \subset \mathbb{R}^2$ konvexní mnohoúhelník, pak jeho extremálními body jsou právě jeho vrcholy.
- (2) Je-li $A \subset \mathbb{R}^2$ uzavřený kruh, pak množinou $\text{ext } A$ je jeho hraniční kružnice.
- (3) Je-li $A \subset \mathbb{R}^2$ otevřený kruh, pak $\text{ext } A = \emptyset$.

Definice. Nechť X je vektorový prostor a $A \subset X$ je konvexní množina. Podmnožinu $F \subset A$ nazveme **hranou** množiny A , pokud platí následující dvě podmínky:

- F je neprázdná konvexní podmnožina A ;
- $\forall a, b \in A : \frac{1}{2}(a + b) \in F \Rightarrow a \in F \ \& \ b \in F$.

Lemma 17 (vlastnosti hran). Nechť X je vektorový prostor a $A \subset X$ je konvexní množina.

- (a) $x \in A$ je extremálním bodem množiny A , právě když $\{x\}$ je hranou množiny A .
- (b) Je-li $F_1 \subset A$ hrana množiny A a $F_2 \subset F_1$ je hrana množiny F_1 , pak F_2 je hranou množiny A .
- (c) Pokud navíc X je HLCS a A je kompaktní množina obsahující alespoň dva body, pak existuje uzavřená hrana $F \subsetneq A$.

Věta 18 (Krein-Milman). Nechť X je HLCS a $K \subset X$ je konvexní kompaktní množina. Pak

$$K = \overline{\text{co ext } K}.$$

Speciálně, je-li K neprázdná, pak $\text{ext } K \neq \emptyset$.

Tvrzení 19 (Minkowski-Carathéodory). Necht' X je HLCS dimenze $n \in \mathbb{N}$ a $K \subset X$ je neprázdná kompaktní konvexní množina. Pak $K = \text{co ext } K$. Dokonce platí, že každý bod K lze vyjádřit jako konvexní kombinaci nejvýše $n + 1$ extrémálních bodů K a tyto body lze volit afinně nezávislé.

Příklad 20. Necht' K je kompaktní Hausdorffův prostor a $P(K)$ je množina Radonových pravděpodobností na K uvažovaná jako podmnožina $(\mathcal{C}(K)^*, w^*)$. Pak $P(K)$ je kompaktní konvexní množina a její extrémální body jsou právě Diracovy míry.

Tvrzení 21 (Milman). Necht' X je HLCS a $K \subset X$ je konvexní kompaktní množina. Pokud $A \subset K$ splňuje $K = \overline{\text{co } A}$, pak $\text{ext } K \subset \overline{A}$.

Tvrzení 22 (o těžišti míry). Necht' X je HLCS a $K \subset X$ je kompaktní konvexní množina.

(a) Pro každou $\mu \in P(K)$ existuje právě jeden bod $x \in K$ splňující

$$\forall f : K \rightarrow \mathbb{R} \text{ spojitou afinní} : f(x) = \int f \, d\mu.$$

Toto x se nazývá **těžiště** μ a značí se $r(\mu)$.

(b) Zobrazení $r : \mu \mapsto r(\mu)$ je spojitě afinní zobrazení $P(K)$ na K .

Věta 23 (Krein-Milmanova věta o integrální reprezentaci). Necht' X je HLCS a $K \subset X$ je kompaktní konvexní množina. Pak pro každé $x \in K$ existuje $\mu \in P(K)$ splňující $\mu(\overline{\text{ext } K}) = 1$ a $x = r(\mu)$.

Tvrzení 24. Necht' X je HLCS a $K \subset X$ je kompaktní konvexní množina.

(a) Je-li K metrizovatelný, pak $\text{ext } K$ je G_δ podmnožina K .

(b) Pokud $\dim X \leq 2$, pak $\text{ext } K$ je uzavřená podmnožina K .

Poznámka. Existuje kompaktní konvexní množina $K \subset \mathbb{R}^3$, pro kterou množina $\text{ext } K$ není uzavřená.

Poznámka. Platí následující Choquetova věta zesilující Větu 23 v případě metrizovatelného K :

Neht' X je HLCS a $K \subset X$ je metrizovatelná kompaktní konvexní množina. Pak pro každé $x \in K$ existuje $\mu \in P(K)$ splňující $\mu(\text{ext } K) = 1$ a $x = r(\mu)$.

Existuje verze této věty i pro nemetrizovatelné K , její formulace je však složitější.